

Nordisk tillsynskonferens 28.-29.9.2017

Session E: Hur säkrar vi inspektörernas kompetens?

Föreläsning från Finland: Hur vi tar reda på vilken kompetens som behövs vid tillsyn i dagens och morgondagens komplexa omvärld och hur vi säkerställer kompetensen.

Marja-Leena Stenroos, ledande överinspektör för socialvården,
Regional förvaltningsverket i Södra Finland

Förändringarna i omvärlden utmanar inspektörers kompetens

1. **Ändringar i verksamhetsstrukturer**

Ansvar för att organisera social- och hälsovården i Finland ligger i dag på 295 kommuner.

Inom två år skall ansvaret övergå till 18 landskap.

Denna ändring innebär att vi vid tillsynen opererar med helt annorlunda strukturer.

Förändringen reviderar också lagstiftningen och kräver förnyad informationshantering.

2. **Ändringar i serviceproduktionen**

Många olika tekniska lösningar skall ersätta mänsklig personal och kunderna förväntas att utnyttja den digitaliserade servicen.

Dessa ändringar är i huvudsak bra, men medför också risker, som inte alltid är lätta att identifiera.

3. Ändring av tillsynsmyndigheternas organisation

Idag finns det i Finland 6 regionförvaltningsverk och en riksomfattande aktör, Valvira.

De här sju tillstånds- och tillsynsverken skall förenas till ett **riksomfattande verk**, men det skall ha regionala kontor runt om i Finland.

En utmaning är att harmonisera arbetet, men det ger oss också många möjligheter att lära av varandra, söka bästa praxis till gemensam nytta och tillsammans bereda oss inför de förändringar som jag med några ord beskrev i början.

Hur ska vi svara på de utmaningar som förändringarna för med sig?

Våren 2017 bildade Valvira och alla förvaltningsverk en gemensam arbetsgrupp för att långsiktigt utveckla tillsynen. Den uppdelades vidare i fem olika grupper och ska arbeta ca två år.

Huvudteman i grupperna: en grupp behandlar den ***nationella tillsynsdatabasen***, den andra definierar vad den ***nya organisering av social- och hälsovården innebär för tillsynen***. Tredje gruppens tema är ***utveckling av tillsynsmetoder*** t.ex. egenkontroll. Fjärde gruppen definierar ***bedömning av tillsynens genomslagskraft och*** den femte reder ut ***vilken kompetens i tillsyn vi behöver nu och i framtiden***.

IDENTIFIERING OCH SÄKERSTÄLLANDE AV TILLSYNSKOMPETENS

Gruppens uppgift är att definiera

- Tillsynskompetens och kommande kompetensbehov
- Gemensamma rekryteringsprinciper
- Flexibel användning av kunnande och expertis för att utnyttja synergier från det tvärsektoriella samarbetet.
- Behoven av fortbildning
- Utnyttjande av digitala och andra tekniska lösningar i tillsynen.

Rekryteringskriterier för olika typer av expertis

- Exempel: Kompetenskraven vid rekrytering av inspektörer (överinspektörer) är minst examen på magisternivå (samhällsvetenskaper, hälsovård eller juridik) och flera års erfarenhet inom sakområdet och gärna från ansvarsfulla förvaltnings- uppgifter i en kommun.
- Regionförvaltningsverkens överläkare har ofta förutom sin egen specialiseringsområde också erfarenhet eller utbildning inom offentlig förvaltning.

Fortbildning och interna metoder vid arbetsplatsinläring

- Det finns inga särskilda universitetsstudier i tillsyn, och därför spelar inläring på arbetsplatsen en mycket viktig roll. För några år sedan ordnade tillsynsverk med Helsingfors universitet ett fortbildningsprogram, som gav en specialkompetens inom tillsyn. Vid sidan av studier i förvaltning och juridik innehöll den en utvecklingsuppgift utifrån vars och ens aktuella utvecklingsbehov vid tillsyn.
- Tillsyns -och tillståndsarbetet baserar sig på en stark förvaltningstradition, men arbetet måste utvecklas i hänsyn till den vetenskapliga utvecklingen inom sakområdet eller när lagstiftning ändras (t.ex. nu betonas klientes självbestämmanderätt)

Några exempel på god praxis för att säkerställa kompetensen

- arbete i arbetpar dvs. en jurist och en överinspektör inom sakområdet granskar fallet tillsammans
- en grupp av jurister och överinspektör inom sakområdet går igenom alla inkommande klagomål för att bestämma hur man ska agera
- studiecirkel, dit kallas en expert från någon utomstående organisation eller någon av våra egna experter med speciellkompetens inom visst sakområde som handleder andra vid metoder, juridik eller sakkompetens.
- olika handböcker i e-format som uppdateras kontinuerligt

Det finns avsikter att starta igen fortbildning för specialkompetens inom tillsyn, men inga konkreta planer tillsvidare.

Kärnkompetensbehov vid tillsynen över social- och hälsovård

Lagstiftning

- internationell rätt inkl. mänskliga rättigheter
- grundlag,
- allmän förvaltningslagstiftning (förvaltningsförfarande, offentlighet/datasekretess, dokumentförvaltning, språkliga rättigheter)
- allmän och speciallagstiftning för vårdsektorn inkl. kommande ordnande- och produktionslagar
- upphandlings-, företagslagstiftning
- uppföljning av rättspraxis

Servicesystem

- ordnande- och produktionsmodeller för vårdtjänsterna
- ansvar för organisering, produktion och övervakning av tjänsterna
- identifiering av riskerna i servicesystemet (länkning och samordning av tjänsterna, ansvarsfördelning, risker inom patient- och klientsäkerhet)

Tillsyn, utvärdering och styrning

- identifiering av målen för tillsyn och styrning
- utveckling och identifiering av tillsyns- och styrmetoder
 - fokus på egenkontroll
 - förhandstillsyn (inkl. registrerings- och tillståndsförfarande)
 - planerlig tillsyn (utgående från tillsynsprogram; riktade styrnings-, utvärderings- och tillsynsbesök)
 - efterhandstillsyn (klagomål, övervakning av yrkespersoner, inspektioner av verksamhetsenheter)
- klara tillsynsbeslut och enhetlig beslutspraxis (tillsynshandbok)
- bedömningskompetens vad gäller riskutvärdering och tillsynens genomslagskraft (riktning av övervakningen utgående från vårdkunskapsunderlag)
- klientinriktning, engagerande tillsynsmetoder
- kvalitetshanteringskompetens (plan för egenkontroll, certifiering mm.)
- att följa och ta till sig utvecklingen inom vårdsektorn (distanstjänster, digitalisering, hälsoteknologi, internationellt samarbete mm.)
- beredskap för intressegrupps-samarbete

Framtida kompetensbehov

Styrning, tillsyn och tillståndsförvaltning inom social- och hälsovården

Informationshantering

- elektronisk handläggning av ärenden och elektronisk ärendehantering (bas-IKT)
- att ta del i definitionen av den nationella vårdkunskapsbasen, kunskapsanalys och användning samt administration av vård-kunskapsflöden är centrala vid kunskapsstyrning

Interaktion, samarbete och kommunikation

- med klientinriktning som utgångspunkt
- framhävdningen av informationsstyrningsbehovet kräver goda kommunikationsfärdigheter, inkl. sociala media
- interaktions- och förhandlingskompetens
- kompetens inom nätverksarbete
- systematisk utveckling av det egna arbetet